

ιστός

Τετάρτη, 27 Φεβρουαρίου 2013
10:00 πμ

Σημασία

Κατάρτι, άλμπουρο , Αγγ mast IT albero Γαλ mat Λατ: artemon, malus, mastus navis

Εγκυκλοπαιδικά

Ο **ιστός** είναι το **κατάρτι**, πού ανυψώνεται στο μέσον τού πλοίου στηριζόμενο στην **ίσοπέδη** με δύο σχοινιά πού καλούνται **πρότονοι** και πού προσδέονται ό ένας στην **πλώρη** και ό άλλος στην **πρύμνη**.

Όταν το πλοίο προσορμίζεται, ο ιστός κείτεται γερμένος μέσα στο πλοίο, στην **ιστοδόκη**. Για να αποπλεύσει το πλοίο ο ιστός ανορθωνόταν. ΦΡ αείρω, ίστημι τόν ιστόν. (αείρω = αιρω, σηκώνω)

Ο ιστός στον Όμηρο **αναλύεται**: λύνεται, απελευθερώνεται τού δεσμού, όπως και τα **πρυμνήσια** λύνονται.

Μετά την **καθέλκυση** τού πλοίου στην βαθειά θάλασσα, μπαίνει το κατάρτι και τα πανιά στο πλοίο, δένονται στην συνέχεια τα **κουπιά** στους **σκαρμούς** με δερμάτινους τροπούς ή **τροπωτήρες** (λουριά) [και απλώνονται τα ιστία] τα όπλα των επιβατών φέρνουν υπηρέτες.

219

Συνώνυμα

άλμπουρο

Ετυμολογία

Ιστός

Από το αρχαίο ίστημι = στέκομαι όρθιος, ιστώ = στήνω κάτι όρθιο του όποιου τα παράγωγα είναι πάμπολλα:

ιστάμενα και σταμενα, στημων , στημόνι, ιστός, ιστίων, σταυρός, στέκω, σταθμός,

Ίστός: Παρά τὸ ἴστημι, ἀπὸ τοῦ ἀεὶ ἐστάναι·

ὄθεν καὶ στύλος. Ἐπὶ μὲν τοῦ ὑφαντικοῦ,

Ἴστον ἐποιχομένην.

Ἐπὶ δὲ τοῦ καταρτίου,

Ἴστον δ' ἰστοδόκη πέλασαν.

Μέγα Ετυμολογικόν

άλμπουρο

από το Ιταλικό **albero** < Λατ. Arbor = δένδρο.

Εγκυκλοπαιδικά

τα ιστιοφορα αρχικα ειχαν ένα η δυο καταρτια. Πχ. Η τριήρης είχε δύο.

Εικόνες

Συνώνυμα

Ήδη από τον Όμηρο ο ιστός σημαίνει το **κατάρτι** αλλά και τον [αργαλειό](#) και το στημόνι, και εν γένει το ύφασμα. (πβλ. ιστός αράχνης, μυϊκός ιστός).

“ 417

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 . ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΙΣΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΠΛΟΙΩΝ

SPECCHIO

46

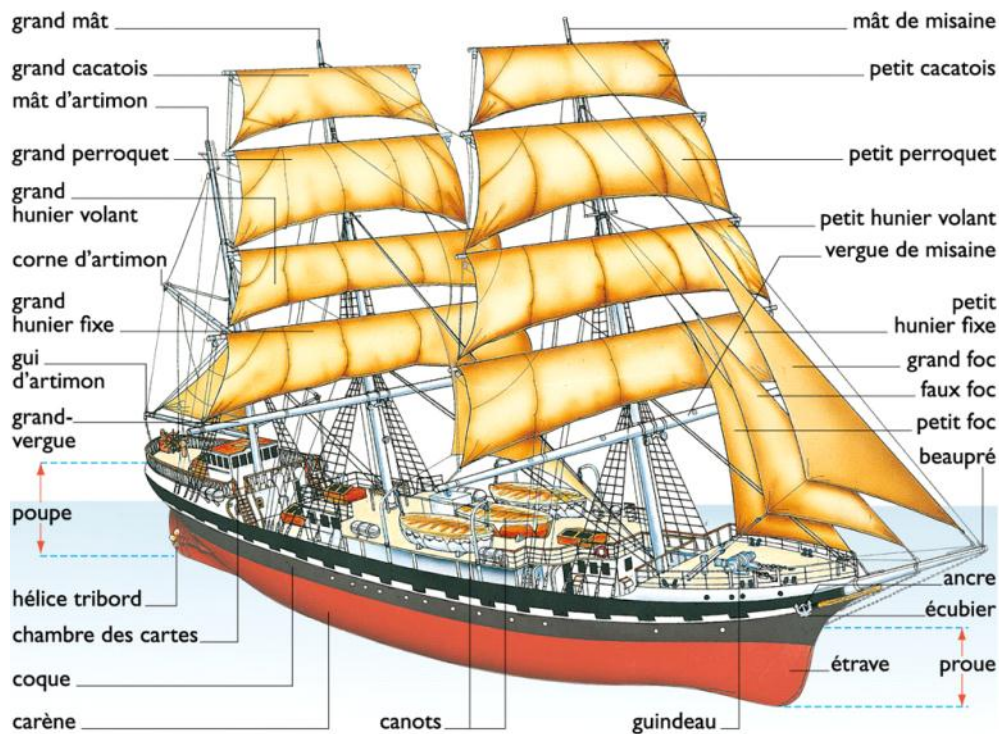
DELLE DIMENSIONI DELL'ALBERATURA DELLE NAVI DA GUERRA

SECONDO LA COSTRUZIONE FRANCESE.

INDICAZIONE DELLE NAVI	VASCELLO DA 120			FREGATA DA 60			CORVETTA DA 32		
	CANNONI			CANNONI			CANNONI		
	Lunghezza	Diametro massimo	Colombiere	Lunghezza	Diametro massimo	Colombiere	Lunghezza	Diametro massimo	Colombiere
	metri.								
Albero di maestra	38,98	1,06	5,52	35,25	0,95	5,30	26,20	0,68	4,00
Albero di trinchetto	36,38	1,00	5,20	32,50	0,90	4,75	24,10	0,66	3,60
Albero di mezzana	26,96	0,69	3,57	24,70	0,62	3,70	18,35	0,44	2,75
Albero di bompresso	22,74	1,03	» »	20,45	0,92	» »	15,50	0,67	» »
Albero di gabbia	23,71	0,60	2,84	21,15	0,52	3,00	16,00	0,40	2,25
Albero di parrocchetto	21,76	0,60	2,60	19,00	0,48	2,65	14,40	0,40	2,00
Albero di contramezzana	16,57	0,36	1,95	14,80	0,33	2,00	11,20	0,26	1,60
Albero di velaccia di maestra	22,00	0,36	1,96	20,15	0,31	1,20	15,80	0,30	1,00
Albero di velaccia di trinchetto	20,80	0,35	1,74	18,70	0,29	1,00	15,00	0,28	0,95
Albero di belvedere	15,00	0,30	1,50	14,00	0,28	0,84	11,00	0,25	0,70

ALB

ALB

Συγγενικά

Καρχήσιον

Καρχήσιον, ου,(το), ένα φλιτζάνι, στενότερο στη μέση από την κορυφή και το κάτω μέρος II. η κορυφή του καταρτιού του πλοίου, μέσω του οποίου περνάνε τα μαντάρια (συν. στον πληθ.). Ευριπίδου Εκάβη. 1261, III. η όρθια ακτίνα ενός γερανού, Schneid. Βιτρούβιος. 10, 5.

Καρχήσιος

συνήθως οι καρχήσιοι [ενν. τένοντες], οι υπéρες, τα μαντάρια ενός πλοίου.

II χειρουργικοί επίδεσμοι (Γαληνός).

Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon.

Ετυμολογία:

καρχήσιον, τὸ εἶδος ποτηρίου· τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἱστοῦ τῶν πλοίων· μᾶλλον εἶναι ξένη λέξις.

Ιστοπέδη

Δωρ. ιστοπέδα, ή, κομματι ξύλου μέσα στο κύτος ή μια τρυπα όπου στερεώνεται το κατάρτι (ιστός), Od.12.51,162, Alc.18.6.

Αἱ ιστοπέδαι, les étaimbrais des mats, αἱ τρύπαι τῶν καταρτιῶν, partness of the masts.

Από το ιστος και πέδον

Ιστοδόκη

Ή ιστοθήκη: ξύλο της πρύμνης όπου επικάθεται το κατάρτι όταν δεν είναι όρθιο. Αφορά αρχαία κωπήλατα πλοία, που ξάπλωναν ή αφαιρούσαν το ιστό κατά τον κατάπλου και τις συρράξεις (επιδρομές, ναυμαχίες κλπ). Τα ιστία και ο ιστός δυσκόλευαν τους απαιτούμενους ελιγμούς.

Πβλ.

ἰσὸν δ' ἰστοδόκη πέλασαν προτόνοισιν ὑφέντες
καρπαλίμως, τὴν δ' εἰς ὄρμον προέρεσαν ἔρετμοῖς.

Ομήρου Ἰλιάς 1.434

Κατάρτι

Από το ελλ ρ καταρτιζω που σημαινει ρυθμίζω, διευθετώ, επαναφέρω , εξοπλίζω.
Συνώνυμα εξαρτίζω > εξαρτία, εξάρτιον > ξάρτι.

Βιβλιογραφία

219